

BORSSZEM JANKÓ

Előfizethetni a Deutsch-féle könyvnyomda és kiadói részvénytársaságnál. Pest, Józseftér 6-ik szám.
Előfizetési díj: Egész évre 6 frt. — Félévre 3 frt. — Negyedévre 1 frt 50 kr.

Gyulai Pál.

Kis ember nagy bottal jár. Gyulai nagy tollal és nagy perselylyel.

Az egyikkel megnyomorítja az írókat, a másikkal istápolja a megnyomorítottakat.

Vigasztalni a szomorúakat és boszantani a jó kedvűeket, ez az ő hivatása.

És ebben nem tesz különbséget úr és szegény, hatalmas és gyöngé, nagy és apró ember között.

Az írói segélyegylet számára elfogad ő ajánlékot gazdagtól és szegénytől egyaránt. Megtörtént rajta, hogy 200 frtos alapítónak jegyzett be egy derék uri embert, ki azon alkalmat egyszersmind arra használta, hogy 10 frtot kérjen tőle kölcsön.

A boszantásnál pedig épen nem ismer különbséget. Nincs oly nagy ember, akit megboszantani ne merne, s nincs oly apró, akit megboszantani ne akarna.

Ha a stázióutca elején van dolga, el nem mulasztja, „mellesleg“ eltekinteni a félóránira lakó Jókaihoz, s ablakán bekopogtatva, elkiáltani: A „Hon“ rossz; az „Üstökös“ rosszabb; a „Fekete gyémántok“ legrosszabb! Ugyan mit fogsz most írni? — No, csak ezt akartam mondani. — Ne felelj! Nem érek rá! — Aztán elszalad, de pár lépésre meggondolja magát, visszazalad s bekiált: „Mégis rosszúl mondtam; a „Kőszívű ember“ a legrosszabb! No, nem érek rá!“ — S eloson.

De aztán lássa meg sietős utjában az utca másik oldalán Benedek Aladárt, azt sem rösteli megállítani. De még Átkorralis beszél, csak hogy boszantson valakit.

Oly nagy benne a malitia, hogy Csernatoninak dicséri Jókait, Ráth Mórnak szidja a „Reformot“ s Kecskeméthy előtt azt mondja, hogy a „Kath. Értesítő“ Kákay Aranyos legsikerültebb művei közé tartozik.

Mindezeknél fogva azt hinnéd, hogy legkiválóbb je lemvonása a bátorság; pedig csak félig bátor; Mephisto- természet. Tagadni mindent mer, állítani keveset.

Nevezetes, hogy valahány testület végzéseiben vesz részt — rendszerint ő szokta azokat formulázni — utólag mindig kisűl, hogy Gyulai volta-képen ellene volt a hozott határozatnak.

A gáncsban lelkiismeretes a vakmerőségig; a dicséretben félénk a remegésig. Ugy látszik, szereti azt a pozíciót, mikor az ellenfélnek kell bizonyítani, s ő boszantásokkal megzavarhatja amannak logikáját.

Tény, hogy nem félt egy önhitt poéta piztoltyait magára irányozni oly éles kritika által, melyre ez nem is volt érdemes; de tény, hogy nem merne szembezállani még Jámbor Pállal sem, ha ez azzal vádolná, hogy valakit tulságosan megdicsért.

A dicsérettől való félelem oly nagy benne, hogy hőstettekre volna képes őt ragadni. Ha P. Szathmáry Károly a városház tornya tetején piztolyszegezve követelné tőle, hogy találjon valami szépet „Lucanusban“, Gyulai leugornék a toronyról és estében kiáltaná; „Szép benne az, a mi a Pnarsaliából van idézve!“

Sok orvos fél az orvosságtól; Gyulai Pálnál senki sem fél jobban a kritikától.

„X. ur 2 forint felülfizetéssel vett zártszékét a philharmoniai hangversenyre;“ ezt a rövid jelentést Gyulai Pál háromszor fogalmazza, mielőtt valami lapba kiadná. Akkor is éjfélkor elmegy a nyomdába és még egyszer átkorrigálja.

Hanem érezze egyszer ő is, hogy nem az a legnagyobb igaztalanság, ha túlerősen gáncsolunk valakit, hanem az, ha nem merjük érdeme szerint dicsérni.

Mi azért elhallgatjuk itt, hogy Gyulai Pál nem csak a legmérgezőbb, hanem egyszersmind a legkedvesebb ember, a ki valaha a magyar író elnevezésnek tiszteletet szerzett.

Elhallgatjuk, hogy az epe, melybe tollát mártja, tisztább, mint búbajos Jókai cukros tentája, s hogy soha oly érdek nélkül nem irt senki oly érdekesen, mint Gyulai Pál.

Elhallgatjuk, hogy a jellem oly tisztaságával boszanja a nyegléket, a hazaszeretet oly valódiságával áll a nemzeti hűhó felett, miszerint Csernatonin is azzal igyekszik tiszteletre szert tenni, hogy őt „tisztelt barátjának“ nevezi.

Elhallgatjuk, hogy faggatódzó, gyermekes szeszély mellett komolyabb férfiakarat — üzletszerű gyakorlatiasság mellett gyöngédebb, nőiesebb érzelem nem lakott senkiben, mint Gyulai Pálban.

Ezt mind elhallgatjuk; hadd érezze, hogy esik, ha az embert bántortalanul dicsérik.

B. J.

JÓ HIR.

Rocheport meglehetősen fölépült már, úgy hogy nem kell többé a tollat őriznie s már is annyi badarságot ír össze megint, hogy környezete reményli, miszerint legközelebb ismét birtokába kerül régi eszeveszettségének.

Scorpió uti levelei *)

(Bocsánat, ha e halvány utánzatba valahogy egy-egy élcz találta magát becsempészni.)

J e l s z ó: A csás — volszki, ha Berlinbe viszik is — skorpió marad.

Közmondás.

I.

Most érkeztem meg Berlinbe, mely Poroszország fővárosa s az emberek által Spree melletti Athénnek nevezetik.

Bécsen, Prágán, Drezdán keresztül utaztam ide s miután hazánkfiai közül aligha volt valaki előttem e távol vidékeken, tapasztalataimat leírom.

Bécs nagy város és sok utczával bir. Piaczai tágasak, kivéven a szűk tereket, s a házak magassága váltakozó. Van csász. vára, mely az itteni nyelven „die Burg“-nak hivatik. Ezenkívül bir iskolákkal, vendéglőkkel és színházakkal. Hajh, idegravitála mi kormányunk, mert itt jobb a sör. Ily mellék-érdekek miatt kell véreznie hazánknak. Hajh, Bécs!

Hogy időmet hasznosan töltsen, elmentem b. Orczyhoz a külügyi kabinetbe s kérdeztem, mikor szándékozik a császár baloldali ministeriumot kinevezni? A választ azonnal megirtam volna, hanem Orczy nem volt otthon s azért csak a bir. tanács nevezetességeivel tanácskoztam, kik tudtomra adták, hogy a husvétii ünnepekre a ház szétoszlik, mit sietek önöknek megírni.

Prága régi város, tele tornyokkal, deklaránsokkal s egyéb cseh pimaszokkal. Mondják, hogy e város már sok száz év óta létezik, a mi, tekintve kormos falait, valószínű. Itt lakott Mátyás király, de azért még sem voltunk oly csehül akkor, mint most.

Riebert akkornap nem mutogatták, Palaczk pedig sörös druzsái közt mulatván, szíves volt fölmenteni, hogy a vén hystriografust fölkeressem.

Aztán Drezdába érkeztem. Ó milyen város! Soha ilyet nem látott ember! Ez Szászország fővárosa, mely ország onnan is nevezetes, hogy csupa szászok lakják. E nép szászul beszél, ami — úgy hiszem — az indo-germán nyelvtörshöz tartozik. Én németül tudok csak, de azt is megértik. Ugyanez országban fekszik — mint egy utitársam biztosított — Leipzig város, hol mint hírlík — csupa conversations-lexikonokat nyomtatnak, melyekben a magyar nemzet jogászokra, kanászokra és baloldaliakra osztályoztatik, a mi úgy hiszem kissé célzatos nagytás. Utitársam azt is állitá, hogy Prokaus (különös név!) e lexikonból házat épített magának, de azt már nem hiszem. Bármily takarékos a szász, mégis inkább kőből épít, mint könyvből. Kérem, hogy lehetne ilyen házban fűteni? Leégne. Világos!

Milyen nép ez a szász! Magát „szaksz“-nak hívja s

*) Különösen kedvező kegye a sorsnak, hogy Várady Gábor tisztelt munkatársunk az „Ellenőrben“, alig hogy elmésségtől szikrázó tárczalevelével köteleztük bálára olvasóinkat, Berlin hóditó szépségei előtt Farkesóválszky, szellemus hívünknek engedé át a tért. A közlemény szokatlan szépségeire külön is felhívni közönségünk figyelmét, legalább is fölösleges. B. J.

azt hiszem az a középkori csizmadia Hancz Szaksz volt e nemzet ős-atyja. Azért látni itt annyi susztert.

A szász nép igen takarékos. A szivarfüstöt nagy üveg czilinderüvegekbe fujja, s ha ezek tele vannak fuva, ezekből szijja magába a füstöt másodsor s ezt a füstöt ismét más czilinderbe ereszti, úgy: hogy egy szál szivarból megél egy hétig. Itt legyen aztán financzminister Kerkapoly! Aztán — hogy is mondjam — oda sem jár, hanem csak úgy boldogul. Itt legyen aztán főkapitány Thaisz!

Hát a porosz! Milyen nagyszerű nemzet! Igen nagy országa van, sőt ha igaz — fel az éjszaki tengerig terjed s eszerint Grönlandig érne. Ilyen legyen Pest, mint ez a Berlin! Kérem, itt vannak muzeumok és iskolák is. Én mindent megnéztem. Fájdalommal töltött el annak tudata, hogy előttem soha még magyar ember e messzi földön nem volt. Ide jöjjenek tanulni! Mért nem vertük meg mi a francziákat? — Mért nem csináltuk mi a német egységet? — Mért nem anektáltuk mi Elszászt s Lothringiát? Mert nem vagyunk ily nagyszerűen egyszerű nemzet. Borzasztó nagyszerű itt minden. Ennek az országnak királya bizonyos Heldengreis családából eredő Heildirimsiegeskranz király. Hosszu név ugy-e bár? De megérdemi. Jövöre többet. Ugy hallom, hogy Bismarck a porosz minister. Elmegyek hozzá s megkérdem, mily célzatai vannak Magyarországnak tekintetében. Aztán megírom azonnal.

Még csak annyit, hogy boldog vagyok, hogy itt lehetek. Ma ebédeltem először Berlinben. Spártai ételek. A kik az ily ételeket legyőzik, mi azoknak Franciaország?

Ó, nagyszerű Berlin!

Csóválszky Lajos.

Irodalom.

To jest factum.

Kedves barátom! Egy rettenetes czikket akarok írni azok ellen a tudatlan marháknak ellen, a kik az én darabomnak ki nem adták a díjat. Ki fogom mutatni, hogy az egész Akadémia csupa füles bagolyból áll, a kik még az esthaeticca alapelveit sem ismerik s egyáltalán oly tudatlanok, hogy még az ortografiahhoz sem érttenek. Tönkre fogom őket tenni. E célra légy szíves nekem megírni, hogy azt a híres francia czitátot, hogy „szilvú pléh“ hogyan kell voltaképp írni, így-e így:

„S'il vou plaid?“

vagy így:

„Sil' voux plaix?“

vagy így:

„S'il ve ou plé?“

vagy így:

„S'il vout plez?“

vagy talán csakugyan így:

„Szilvú plé?“

Nagyon leköteleznél, ha hamar felelnél, mert erre a viczre szükségem van ezekkel az ingoransokkal szemben.

Üdvözöl

Neneked, a dalár.

A hálás francia hazafi,

vagy

a gallus szóval nem konyító sz'ttya-honatyák,

avvagy

elpártolt pártfi,

vagyis

az országháznak kapufélfája.

Valóságos történet, mely előadta magát a hongyüléseknek szánt palota jobbra eső baloldali folyosójában.

MR. BRÉDOUILLE. Est ce que j'ai l'honneur de parler au bien célèbre patriote, Mr. Chagny de Chiqui? Tessen!

SANYÓ. Éngömet tetszik keresnyi?

MR. BRÉDOUILLE. Agréez, grand orateur, les expressions les plus dévouées de ma nation pour les sympathies, que vous avez eu la bonté de lui adresser.

SANYÓ (magában.) Nem értöm a fráteret. Alighanem talján. De hisz amott jó Están, tud az taljánul. (Int a háttérben sétáló Pataynak.) Gyere csak, Esvány; tudd ki, mit akar itt ez a talján.

ESTÁN. Felice notte! Io sono il pelpatore nazionale. Et dominatio vestra?

MR. BRÉDOUILLE. Agréez, messieurs, l'assurance de grande considération . . .

ESTÁN. Hasze ez nem talján nászuram. Francziául beszél az istenadta. Tán segít rajta druszád. Gyere csak, Csanyágyi, gyere!

CSANYÁGYI. Mi a baj?

ESTÁN. Ez a szegény ember akar itt valamit. A szerencsétlen nem tud magyarul.

CSANYÁGYI. Hát német?

SANYÓ. Franczia lévén. Tán parókákat árul.

CSANYÁGYI. (dühösen néz Sanyóra.) Ne ordíjj; — Vasz vollen szi, libe frajnd?

MR. BRÉDOUILLE. Touchée par les sympathies, que vous avez bien voulu témoigner à ma pauvre France, elle m'a chargé de vous exprimer. . . .

CSANYÁGYI. Zsó etiam non comrendo; forsán iste Deáky . . . Hé, Deáky!

DEÁKY. Nemmel szavazok . . . azaz hogy, mi kő no?

CSANYÁGYI. Tudsz-é francziául, Deáky?

DEÁKY. Az öregapám se tudott.

MR BRÉDOUILLE. Ah, c'est vous, le grand patriote Déaque. Permettez, que je vous présente mes hommages.

DEÁKY, Uram én nem vagyok Deák, én több vagyok Deáknál — egy egész ypszilonnal. — Ugyan hogy boldoguljunk hát vele? . . . Ott memorizálja beszédét Kőrmengyi. Jöszte csak, Sándor!

ESTÁN. Tud is a francziául. Mikor még a paruplira is aszongya, hogy parupnyi.

KŐRMENGYI. Ki ez a zsidó? Nyilván concessiót akar ez a kis jebuzeus is. — Niksz czu handeln! Niksz vasut!
MR. BRÉDOUILLE. Je viens vous exprimer les sentiments d'un peuple malheureux . . .
SANYÓ. Mit gorombáskodol vele, te mamlasz? Nem látod, hogy francia?

KŐRMENGYI. Látni látom, de értenem értem. Majd elmagyaráz vele Schwarz Gyula. Hallod-é, Gyula. Told erre magad.

SCHWARTCSZ. Monsieur? . . .
MR. BRÉDOUILLE. Je viens de la part d'une nation noble comme la votre et malheureuse comme aucune . . .
SCHWARTCSZ. Nous ne nous en soucions guère. Allez vous promener — comme nous. — Bécsi fogorvos, ki ajánlja nektek szájvizít. Jertek! (Megindul.)

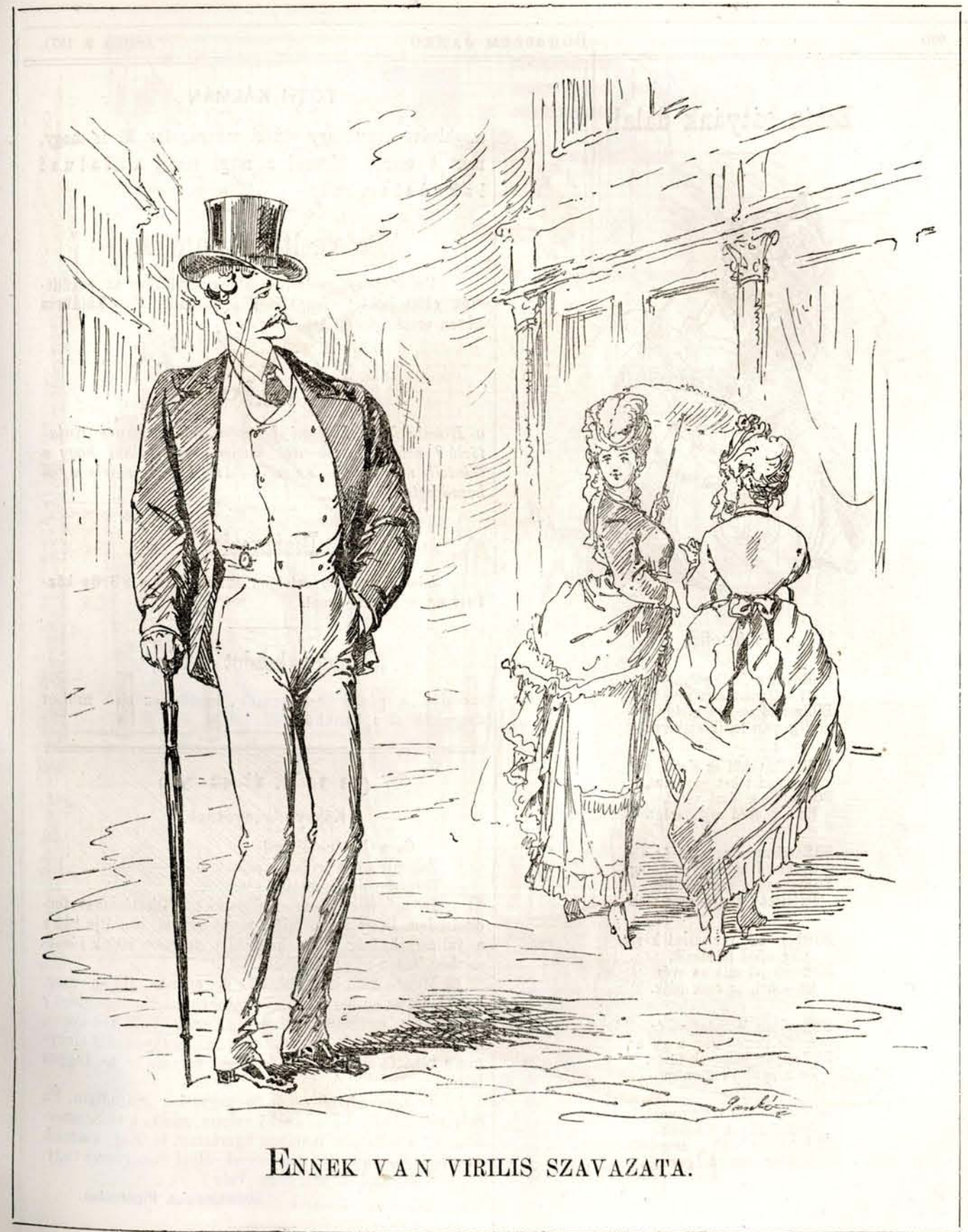
KŐRMENGYI. Szájvizet? Igya meg maga! (Megindul.)
DEÁKY. Adta gézenguzja! (Megindul.)
CSANYÁGYI. A svindlér! . . . Még ha hamis fogakat árulna! (Megindul.)
ESTÁN. } Ejnye, a gazember! Száj-vizet! Nekünk!
SANYI. } (Pengve megindulnak.)

MR. BRÉDOUILLE. Tenez, tenez! Ils me plantent là. Sont ils goguenards, ces messieurs! (Tán még most is ott áll a folyosón.)

ENNEK NINC S VIRILIS SZAVAZATA.

ENNEK VAN VIRILIS SZAVAZATA.

Están bátyánk dalai.

Philosofia.

BORus ez a földi pálya,
Mi világosíthatja meg?
BORzasztó csak a talánya,
Meg nem fejtik emberek.

BORgiákat szül ez élet,
S megváltókat egyaránt,
BORleát ma látni véled,
Holnap ekéd rajta szánt.

BORneóban nagy a hőség,
Grönlandban nagy a hideg,
BORjuhushban sok a bőség
De ritkák a gyöngyszemek.

BORBély sok van, zseni kevés,
Pedig elkél mindenik,
BORznak jól esik az evés,
De a hal, az csak iszik.

BORSodban Mocsáry vezér,
Ánde Pesten nem nagy ur,
BORostyán költőnek füzér,
De a nyulnak garnitúr.

BORzasztó sok ellenmondás!
BORsónányók vitassák!
BORban van csak a megoldás,
BORban van az igazság!

TÓTH KÁLMÁN

meghívást kapott egy vidéki menyegzőre. El is megy, mert ő szereti kivenni a maga részét a „falusi lakodalomból.”

Érdemelt kitüntetés.

Kalab jeles posta-hivatalnok emlékére az esküdt-szék előtt lefolyt tárgyalások alkalmából Pest Kalábria néven országgá emeltetik.

Vajjon

a Bismarck pforzheimi békepennájához van-é tinta-törő? nehogy utóbb azt kelljen regisztrálni: hogy a béketoll még meg sem száradt, s máris újból hozzáfogtak?

Distinctio.

Jules Favre egy estélyen azt mondá: a vörös köz-társaság a fekete pont.

„Minden kezdet nehéz,”

mondák a párisi insurgensek, midőn az első milliót czipelték el a bankból.

(BELÜGY.)

Kákay Aranyosnak.

Care Caprine Metylle!

Zokon esett a tréfa — sajnálom.

Elmésen ripostirostál — örülök.

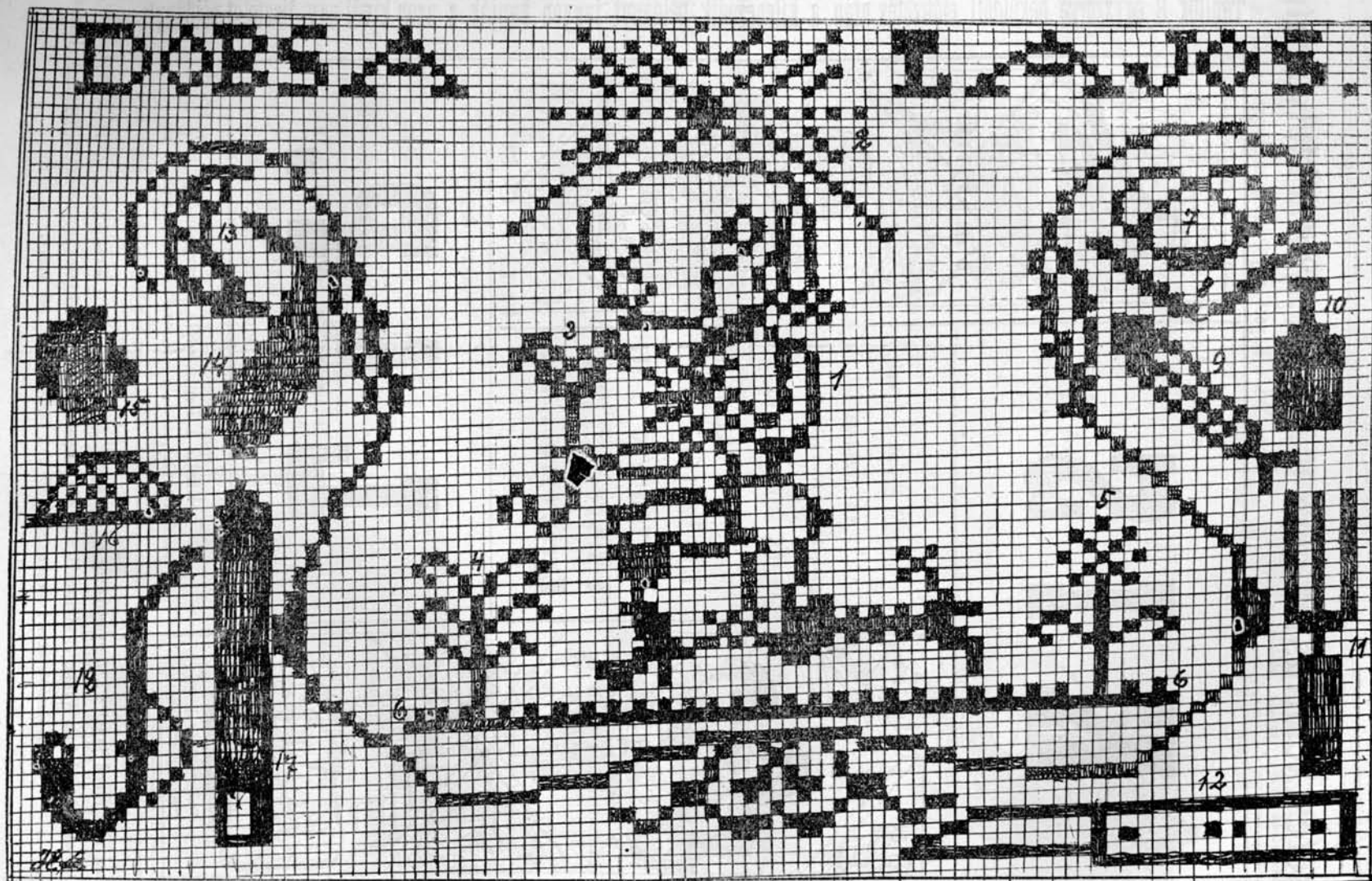
De mégsem tudom elhallgatni csodálkozásomat forduláson. Hogy azóta, mióta aranyugaraikat bocsátja rád a vallásszabadság bibor haynaldja, mégsem látlak rózsaszinben, tán nem az én hibám.

Mintha nem is te volnál! A primás áldjon meg, hogy lehet az ember tegnap Voltaire és ma Montalambert? Azt hiszem, egy nap alatt vénültél meg. Vous veuillotez, mon ami. Pedig azt tartják, hogy az aranycsináló alchymia a vénülés ellen is birt szerrel. És ime — te kegyes lettél.

Te kegyes lettél — de én kegyetlen maradtam. Én már akkor is Borsszem Jankó voltam, midőn a te Schmerliugedet a saját édes lapjában figuráltam ki. Hogy kiadtad, az a te borsszemjankói dicsőséged. Most Simorjankó vagy. Simortuis, nil nisi bene. Vale!

Joannunculus Piperculus.

Lengenádfalvay Kotlik Zirzabella honhölgy himzómustrája.

Magyarázat. 1. Dobsa Lajos, karsu hon-eszményfi. — 2. A nap, mely csak ő reá bocsátja sugarait. — 3. Tulipán, melyet szagol. — 4. és 5. Virágok, melyek nyomain sarjadnak. — 6. A föld, égnek meredő fű-szálakkal. — 7. Ugynevezett sós perecz. — 8. Egy pár tormás virsli. — 9. Hering. — 10. Vizes palaczk. — 11. Villa. — 12. Kés. — 13. Kifli. — 14. Kotlett. — 15. Paróka. — 16. Kuglóf (Stein nélkül). — 17. Kétkrajezáros talált cigaret. — 18. Fából faragott szipka.

Előfizetési felhívás a sok gyönyörű képpel megjelenő gyermekfolyóíratra

Tanítóknak és szülőknek leginkább ajánlatos!

K I S

Megjelen minden vasárnap
16 oldalon
gazdag tartalommal
és sok képpel.

Előfizetési ára:
Negyedévre 1 ft.
Félévre . . . 2 „
Egész évre . 4 „

L A P.

Kiadja a Deutsch-féle könyvnyomda
és kiadói részvény-társaság intézete Pesten, Józseftér 6. szám.

Tanítók 8 egyszerű bekiáltott előfizetés után a kilencedik példányt ingyen kapják, s azon kívül egy tisztelet-példányt.

A kiadásunkban megjelenő lapok: „Magyarország és a Nagyvilág“, „Kákal Heti Krónikája“, „Borsszem Jankó“, „Divat“, „Hirmondó“, „Képes Világ“, előfizetői a „Kis Lapot“ mint mellékletet szerezhetik meg, a lehető legolcsóbb áron: évnegyedre 80 kr., félévre 1 ft. 60 krért.